

INFORME D'IMPACTE DE GÈNERE

Projecte Normatiu de la Modificació de l'Ordenança reguladora dels Procediments d'Intervenció Municipal en les Obres

05IIG/2018

ÍNDEX

- VALORACIÓ DE L'IMPACTE DE GÈNERE.....2**
- INTRODUCCIÓ2**
- 1. IDENTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA NORMA3**
- 2. VINCULACIÓ AMB OBJECTIUS PROGRAMÀTICS I DISPOSICIONS NORMATIVES EN MATÈRIA D'IGUALTAT DE GÈNERE.....3**
 - 2.1. Vinculació amb objectius del Pla per la Justícia de gènere 2016-2020 i les polítiques de l'Ajuntament de Barcelona..... 3
 - 2.2. Disposicions normatives en matèria d'igualtat de gènere i habitatge..... 4
- 3. ANÀLISI D'ASPECTES FORMALS I METODOLÒGICS.....4**
 - 3.1. Llenguatge no sexista..... 4
 - 3.2. Participació de grups de dones o feministes en l'elaboració del projecte..... 6
- 4. ANÀLISI D'IMPACTE DE GÈNERE6**
 - 4.1. Diagnòstic sobre l'àmbit d'actuació..... 6
 - 4.2. Anàlisi de la incorporació de la perspectiva de gènere en el projecte..... 7
 - 4.3. Previsió de resultats..... 8
- 5. VALORACIÓ GLOBAL DE L'IMPACTE DE GÈNERE8**
- 6. PROPOSTES DE MODIFICACIÓ I RECOMANACIONS.....8**
 - 6.1. Propostes de millora en la formulació de la norma..... 9
 - 6.2. Propostes d'elements a introduir per a millorar l'aplicació de la norma..... 9

VALORACIÓ DE L'IMPACTE DE GÈNERE

L'avaluació de l'impacte de gènere del *Projecte Normatiu de la Modificació de l'Ordenança reguladora dels Procediments d'Intervenció Municipal en les Obres* és **positiva**.

INTRODUCCIÓ

El present document és l'Informe d'Impacte de Gènere (IIG d'ara endavant) del "*Projecte Normatiu de la Modificació de l'Ordenança reguladora dels Procediments d'Intervenció Municipal en les Obres*".

Els IIG analitzen les necessitats pràctiques d'ambdós sexes, les obligacions relacionades amb la vida quotidiana, les diferents situacions de partida i els potencials efectes diferencials que es poden derivar de l'aplicació de les propostes polítiques (Institut Català de les Dones, 2015). Així, és un document que acompanya els projectes normatius i de polítiques públiques, i en el qual es fa una avaluació *prospectiva* (és a dir, prèvia i estimada) del seu impacte en funció del gènere, amb objecte d'identificar i prevenir la producció, manteniment o increment de les desigualtats de gènere, tot realitzant propostes de modificació del projecte.

Tal i com estableix l'article 15 de la *Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes*, els poders públics han d'incorporar la igualtat de dones i homes com a principi d'actuació transversal, i integrar-la de manera activa en l'adopció i execució de les disposicions normatives, en la definició i la planificació pressupostària de les polítiques públiques en tots els àmbits i en el desenvolupament del conjunt de totes les activitats.

L'aplicació d'aquest mandat queda recollit en l'àmbit local en les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals* adoptades per acord de Comissió de Govern de l'Ajuntament de Barcelona el 15 d'abril de 2014. En concret l'article 140 estableix que, tot projecte normatiu s'ha d'acompanyar amb una memòria d'avaluació de l'impacte normatiu, o d'antecedents. Aquest impacte ha d'integrar una **anàlisi d'impacte de gènere**, en la qual s'avaluen *els resultats que es puguin derivar de l'aprovació del projecte des de la perspectiva de l'eliminació de desigualtats i de la seva contribució a la consecució dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes* (d).

L'Ajuntament de Barcelona ha elaborat una **metodologia** que permet realitzar una anàlisi sistemàtica de la normativa municipal des del punt de vista de l'impacte de gènere. Aquesta metodologia segueix les directrius de la Generalitat de Catalunya (Institut Català de les Dones), així com d'organismes internacionals (Comissió Europea) i es basa en l'anàlisi de:

- El resultat o efecte que té la normativa sobre dones i homes;
- Les possibilitats que la normativa ofereix com a eina per a acabar amb les desigualtats de gènere, o bé el risc que contribueixi a perpetuar-les i/o a aprofundir-les.

1. IDENTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA NORMA

Nom: Projecte Normatiu de la Modificació de l'Ordenança reguladora dels Procediments d'Intervenció Municipal en les Obres (ORPIMO d'ara endavant).

Categoria: Ordenança (modificació).

Òrgan responsable: Urbanisme, Àrea d'Ecologia Urbana.

Finalitat: Introduir la intervenció dels serveis competents en matèria d'habitatge en determinats procediments d'atorgament de llicències d'obres majors i de comunicats d'obres en les que:

- les obres puguin comportar el desallotjament de les persones ocupants legals i/o arrendatàries dels habitatges de l'edifici,
- s'hagin pogut detectar pràctiques d'expulsió de llogaters/eres i persones propietàries de finques a partir de l'experiència i la constatació de les oficines d'habitatge.

En ambdós casos es requereix a la persona sol·licitant de la llicència o comunicat d'obres la presentació d'un pla de reallotjament i, per part dels serveis d'habitatge, un informe preceptiu que avaluï l'adequació de les previsions contingudes en aquest pla. A més, es planteja la possibilitat de donar audiència a les persones interessades o afectades i al seus tècnics i tècniques.

Població destinatària: Conjunt de la ciutadania en general i, especialment, les persones que sol·liciten una llicència d'obres majors o bé un comunicat d'obres així com els seus llogaters/eres i persones propietàries individuals de finques que són objecte de desallotjament per obres de rehabilitació, conservació, etc.

2. VINCULACIÓ AMB OBJECTIUS PROGRAMÀTICS I DISPOSICIONS NORMATIVES EN MATÈRIA D'IGUALTAT DE GÈNERE

2.1. Vinculació amb objectius del Pla per la Justícia de gènere 2016-2020 i les polítiques de l'Ajuntament de Barcelona.

En el marc del *Pla per la Justícia de Gènere (2016-2020)* trobem, dins l'Eix estratègic Ciutat de Drets, l'àmbit d'actuació C.6. Habitatge. Aquest s'orienta a revertir les desigualtats de gènere en l'accés a l'habitatge. Per això, entre d'altres, contempla la promoció d'una millora de l'accés a l'habitatge privat.

A més, a l'Eix Barris Habitables i Inclusius, dintre de l'àmbit d'actuació D.1. Ecologia i Espai Urbà, s'identifica l'objectiu d'abordar l'acció contra la gentrificació des d'una perspectiva de gènere. En aquest sentit, es detecta que actualment, diversos barris de la ciutat pateixen processos de gentrificació, i les persones que solen ser desplaçades són en gran proporció no

blanques, d'edat avançada, pobres, famílies nombroses, dones grans, famílies monomarentals i dones immigrades, entre d'altres.

D'altra banda, i ja en el marc de *l'Estratègia contra la Feminització de la Pobresa i la Precarietat (2016-2024)*, es fixa la necessitat de garantir l'accés prioritari a l'habitatge així com de combatre la pobresa energètica i millorar l'habitabilitat i les condicions dels habitatges de les dones en situació de pobresa o vulnerabilitat.

2.2. Disposicions normatives en matèria d'igualtat de gènere i habitatge.

En compliment del principi de perspectiva de gènere a què fa referència l'article 41 de *l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*, i per a assolir la igualtat efectiva entre dones i homes, sense cap tipus de discriminació per raó de sexe o de gènere, la *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*, a l'article 3 (apartat Primer) estableix que els poders públics s'han de regir per la transversalitat de la perspectiva de gènere i de les polítiques d'igualtat de gènere, és a dir, han d'aplicar la perspectiva de gènere i la perspectiva de les dones en les actuacions, a tots els nivells i a totes les etapes, reconeixent el valor que aporten dones i homes i aplicant de manera positiva els canvis necessaris per a millorar la societat i respondre a les realitats, les oportunitats, les necessitats i les expectatives dels dos sexes.

Promoure la transversalitat de gènere a les polítiques i actuacions dels poders públics passa per incorporar les dones en el seu disseny, elaboració, desenvolupament i avaluació. I, tal i com també preveu l'article 18.1 de la *Llei catalana d'igualtat*, fer visibles i reconèixer els grups i entitats en defensa dels drets de les dones, donar-los suport i impulsar-ne la seva participació.

Pel que fa a la matèria que ocupa, la Secció cinquena de la *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*, a l'article 53 regula la planificació de les polítiques de medi ambient, urbanisme, habitatge i mobilitat. I en aquest sentit, estableix que les administracions públiques de Catalunya, han de garantir l'elaboració de programes actius i dotats de recursos suficients per a la promoció de l'accés a l'habitatge de col·lectius en risc d'exclusió social, amb una atenció especial a les famílies monoparentals.

3. ANÀLISI D'ASPECTES FORMALS I METODOLÒGICS

La present secció es centra en l'anàlisi dels aspectes formals i metodològics del projecte normatiu: 1) el llenguatge usat en els texts del Projecte Normatiu de Modificació de l'ORPIMO; i 2) l'existència d'espais de participació ciutadana que incorporin la veu de les dones en el projecte.

3.1. Llenguatge no sexista.

Pel que fa a l'ús no sexista del llenguatge, a les *Directrius per a l'elaboració de normes municipals (2015)* s'indica el següent:

Directriu 122. Llenguatge no sexista.

S'ha d'eliminar qualsevol discriminació per raó de sexe, ja que és un principi d'actuació dels poders públics la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques, de conformitat amb l'article 14.11 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

És per això que s'han de substituir expressions com "l'interessat" per "la persona interessada" o "els afectats" per "les persones afectades". En el cas en què no es pugui fer aquesta perfrasi, cal intentar buscar fórmules del tipus "el o la", o "la o el", com per exemple "el o la qui subscriu" o "l'alumne o l'alumna", o genèriques com ara "el personal d'infermeria" en lloc de "l'/la infermer/a", "la ciutadania" en compte de "el ciutadà i la ciutadana".

En aquest aspecte, s'ha de tenir en compte la proposta de criteris lingüístics elaborada per l'Institut Català de les Dones i la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua, 2005).

Directiu 123. Criteris específics per a utilitzar un llenguatge no sexista.

En la utilització d'un llenguatge no sexista, cal tenir en compte especialment aquests criteris:

- a) Quan fem servir denominacions dobles, en masculí i en femení, cal utilitzar els determinants (el, la, els, les) sense formes abreujades (el/la, l'/la, les/els, la/el, etc.), atès que en tractar-se de textos normatius d'una certa extensió podria dificultar la comprensió i entrebanca la lectura. Aquestes formes abreujades poden ser útils en textos curts i de tipus esquemàtic, com ara notes, taules, etc.*
- b) Cal utilitzar paraules genèriques que incloguin a dones i homes, sobretot quan predomina la referència a un conjunt que inclou un nombre indeterminat de persones: les víctimes, les persones, la població, el jovent, la infància, la ciutadania, l'alumnat, etc.*
- c) En el cas que es tracti de referències a les funcions o el càrrec, que poden ser exercits indistintament per dones i homes, cal utilitzar el genèric corresponent: la secretaria, la gerència, la presidència, la prefectura, etc.. Pel que fa a les paraules "membres" o "vocals", atès que són noms comuns o indistints quant al gènere, cal utilitzar-la amb ambdós gèneres: "les i els membres", "les membres i els membres", "els i les vocals", "els vocals i les vocals", etc.*
- d) En el cas que s'utilitzin els termes compostos relatius a professions i càrrecs, és recomanable repetir l'adjectiu, si és variable, tant en singular com en plural (exemple: en lloc de "enginyera o enginyer agrònom", proposem "enginyera agrònoma o enginyer agrònom", "el president elegit o la presidenta elegida"). Aquesta repetició no és necessària si l'adjectiu és invariable (exemple: en lloc de "director general o directora general", proposem "director o directora general").*
- e) Cal evitar la inserció d'una disposició que expressi que l'ús del masculí és genèric i que inclou tant els homes com les dones, o bé que es fa per no allargar el text.*
- f) Cal evitar començar un text normatiu amb llenguatge no sexista i després abandonar-lo tot seguit.*

Tenint en compte aquestes Directius, en relació a la formulació del text de Projecte Normatiu de la Modificació de l'ORPIMO, es percep la voluntat de redactar en clau de persona i abandonar el masculí genèric. Tanmateix, de la lectura i l'anàlisi del text es detecta la

utilització d'algunes fórmules en masculí genèric com per exemple: "el sol·licitant", "els afectats", "els ocupants", "per a tercers", etc.

3.2. Participació de grups de dones o feministes en l'elaboració del projecte.

Les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*, -que comprenen les directrius de tècnica normativa i les directrius sobre la tramitació de l'expedient per a l'aprovació de les ordenances, els reglaments i els decrets (2015)-, a l'article 141 tenen en compte la importància de la participació ciutadana en l'elaboració de normativa municipal. I en aquesta línia, el que interessa avaluar des del punt de vista de l'impacte de gènere és la participació femenina; és a dir, si s'ha tingut en compte la veu de les dones en el disseny de la norma.

Amb tot, tal i com recull l'article 37.1, lletra d) del Reglament de Participació Ciutadana, resten exemptes de la necessitat d'impulsar un procés participatiu les modificacions puntuals d'ordenances i reglaments.

Així doncs, **no ens consta que hagi existit cap espai per la participació de les dones en la formulació del Projecte Normatiu de la Modificació de l'ORPIMO.**

4. ANÀLISI D'IMPACTE DE GÈNERE

4.1. Diagnòstic sobre l'àmbit d'actuació.

Per tal d'incorporar la perspectiva de gènere en la formulació del Projecte Normatiu de Modificació de l'ORPIMO, cal fer una referència explícita a les desigualtats de gènere o la situació de les dones/homes en l'àmbit d'intervenció de la present norma. És a dir, s'han de tenir present tant les diferències pel que fa a l'accés i tinença d'habitatge per part de les dones i els homes com els impactes de gènere que poden estar causant els processos de gentrificació.

Així, segons l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya 2011, pel que fa al **règim de tinença de l'habitatge** hi havia un percentatge lleugerament superior de dones amb la propietat totalment pagada i, en canvi, un de lleugerament superior d'homes amb la propietat amb pagaments ajornats.

Trobem escasses diferències entre homes i dones tant en la despesa mensual en habitatge i en els anys de permanència a l'habitatge (tot i que **la taxa de persones que viu des de sempre en el mateix habitatge, o que hi viu des d'abans de 1961, és superior entre les dones**) com en els motius per canviar d'habitatge. En aquest darrer aspecte, destaca tanmateix que el doble d'homes que de dones té previst canviar d'habitatge per independitzar-se o per formar parella, mentre que la majoria de dones ho fa per millorar l'habitatge, l'entorn o el **règim de tinença**.

En termes d'habitatge de protecció oficial, les dades del Consorci de l'Habitatge de Barcelona indiquen que, respecte al total de dones sol·licitants, el 90,13 % tenen uns ingressos inferiors a 2,5 IPREM. De fet, del total de sol·licituds que s'ubiquen sota aquest llindar, el 56% són de dones en comparació del 44% d'homes.

Departament de Transversalitat de Gènere
Gerència de Recursos

Pel que fa a les tipologies de llar, l'any 2011 les llars unipersonals són, per primer cop, les més nombroses a la ciutat (un 29%). Les llars de parelles amb fills o filles (un 27,9%) passen a ser les segones més nombroses i les llars monoparentals es consoliden com la quarta tipologia més comuna (un 11,4%) havent crescut en termes absoluts i percentuals.

Les dades del Padró d'habitants mostren diferències destacables entre homes i dones pel que fa les llars unipersonals i llars monoparentals. De les **llars unipersonals, pràcticament dues tercers parts estan formades per dones**. Aquesta diferència s'incrementa en el cas de les llars unipersonals de persones de 65 anys o més on el pes de les dones és cinc vegades superior al dels homes. En relació a les **llars monoparentals, de nou el nombre de llars amb una dona el cap davant és cinc vegades al de les que hi tenen un home**.

Les llars monoparentals presenten, de manera general, **una major vulnerabilitat** en recaure en una sola persona les tasques productives i reproductives de la llar. A més, les llars amb dones al capdavant presenten un risc més gran de vulnerabilitat en patir, encara avui, unes condicions laborals més desfavorables que els homes en termes salarials. Les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de la Població del 2011 indiquen que les llars monoparentals resideixen en habitatges de menor qualitat pel que fa a l'espai disponible, la ubicació, els equipaments de l'edifici o l'estat de conservació. Aquest col·lectiu destina un major percentatge dels ingressos a les despeses de l'habitatge i presenta un major percentatge de població amb dificultats per arribar a final de més.

Respecte a la gent gran, les dades del Padró del 2015 indiquen que la població de 65 anys o més suposa el 22% de la població resident. D'aquest, el 13% són dones enfront del 9% d'homes. Els seus principals problemes residencials es poden estructurar en problemes d'accessibilitat i mobilitat, infrahabitatge i necessitats de rehabilitació, i dificultats per fer front a les despeses de l'habitatge.

Per últim, i ja en termes de **gentrificació**, actualment, diversos barris de la ciutat continuen patint aquests processos. Les condicions de vida i el paper de les dones en els barris en procés de gentrificació és un fenomen poc documentat. No obstant això, es coneix que les primeres persones expulsades són aquelles que tenen un baix poder adquisitiu i en aquest grup destaquen les dones. A més la gentrificació contribueix a la desertització d'immobles d'usos residencials o comercials, aturant la vida quotidiana als barris i augmentant la percepció d'inseguretat en termes de gènere. En aquest sentit, quan un espai es considera atractiu, s'activen els mecanismes d'especulació i la conseqüent expulsió que afecta especialment les dones de menys recursos.

4.2. Anàlisi de la incorporació de la perspectiva de gènere en el projecte.

Fent una anàlisi de la perspectiva de gènere del Projecte Normatiu de Modificació de l'ORPIMO, es valora positivament que fixi mecanismes que controlin la pràctica comprovada, en els últims anys, d'expulsió dels llogaters i les llogateres; així com que protegeixin millor els seus drets en el moment en que les finques on viuen han de ser rehabilitades.

En aquest sentit, tot i que no aparegui expressament la incorporació de la perspectiva de gènere en el text normatiu en qüestió (no es preveu explícitament la seva incorporació, ni al

preàmbul, ni a l'articulat), vist el diagnòstic de l'àmbit d'actuació (4.1.), es valora que pot tenir un impacte de gènere positiu.

4.3. Previsió de resultats.

L'avaluació d'impacte de gènere pretén fer visible que les normes i polítiques públiques no són neutres al gènere i que poden tenir un impacte diferent en dones i homes, tot i que aquesta conseqüència no estigués prevista ni es desitja. Sovint es considera que les normes són neutres respecte al gènere perquè s'han dissenyat pensant en el benefici de la població en el seu conjunt i, per tant, de forma igual per a totes les persones, sense fer distincions entre dones i homes. No obstant això, tractar igual a qui parteix d'una situació de desigualtat equival, a la pràctica, a la perpetuació de tals desigualtats, que és el que ocorre si no es tenen en compte les desigualtats de gènere existents en la posició econòmica, política i social de dones i homes. Per això, precisament, les polítiques pensades cap a la població en general no solen ser neutres, sinó cegues pel que fa al gènere.¹

Tenint en compte el que s'ha assenyalat a l'apartat anterior, l'aplicació de les mesures que preveu el Projecte Normatiu de Modificació de l'ORPIMO poden incidir, també, positivament en la igualtat de dones i homes pel que a la protecció de l'accés i la tinença d'habitatge.

Amb tot, es realitzen una sèrie de propostes (veure apartat 6), per tal que la norma incorpori la perspectiva de gènere.

5. VALORACIÓ GLOBAL DE L'IMPACTE DE GÈNERE

A partir de l'anàlisi de la incidència de la norma en el desenvolupament de la igualtat de dones i homes en el seu àmbit d'aplicació, així com de la seva contribució als objectius de les polítiques d'igualtat, es determina que **l'impacte de gènere de l'aplicació del Projecte Normatiu de Modificació de l'ORPIMO és positiu.**

Tanmateix, es suggereix modificar alguns elements que es detallen en el següent apartat.

6. PROPOSTES DE MODIFICACIÓ I RECOMANACIONS

Aquest últim apartat és un recull de les modificacions i propostes que es proposa introduir, ja sigui en la formulació de la norma o en la seva aplicació, amb la finalitat de reforçar els impactes positius des de la perspectiva de gènere.

¹ Emakunde (2013) *Guía para la elaboración de informes de impacto de género*: http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/pub_guias/es_emakunde/adjuntos/26.guia.para.la.elaboracion.de.informes.de.impacto.de.genero.pdf

6.1. Propostes de millora en la formulació de la norma.

- **LLENGUATGE NO SEXISTA:** De la lectura i l'anàlisi del present projecte normatiu es constata la utilització d'algunes fórmules en masculí genèric. És per això que, d'acord amb el que estableixen les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*, sobre la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu, **proposem fer una revisió del redactat, tot seguint el que estableix el punt 122 de les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*, i els criteris de la Directriu 123.**²

6.2. Propostes d'elements a introduir per a millorar l'aplicació de la norma.

- **GARANTIR L'ATENCIÓ A LES DONES:** Tal i com ha quedat recollit anteriorment, quan s'activen els mecanismes d'especulació immobiliària i la conseqüent expulsió de persones residents les afectades són, especialment, les dones de menys recursos. A més, aquestes acostumen a ser persones a les quals els processos administratius els solen quedar llunyans, amb importants dificultats per a poder participar, amb ple dret, en el mecanisme de protecció que planteja la norma. És a dir, a l'audiència que es preveu a les persones interessades o afectades. Per això, **es recomana que en l'aplicació de la norma, amb la posada en pràctica d'aquest mecanisme es puguin contemplar estratègies per garantir-hi la participació i l'accés a la informació de les dones com, per exemple, acompanyament a les dones grans, traducció a diferents idiomes de les comunicacions, campanyes de difusió específica etc.**

Aquest informe d'impacte de gènere ha estat elaborat per l'equip del Departament de Transversalitat de Gènere i el CIRD – Centre per la Igualtat i Recursos per a les Dones.

**Ajuntament
de Barcelona**Departament de Transversali
De Gènere

Cap del Departament de Transversalitat de Gènere

Barcelona, 5 de març de 2018

² Veure articles 122 i 123 de les *Directrius per a l'elaboració de les normes municipals*: <https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2015&05/022015012785.pdf&1>